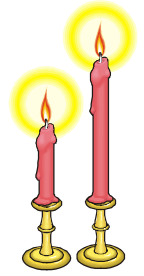

**KÜBERNEETIKA
INSTITUUT**

2 / 03 (14)

**INFOL
EWT**

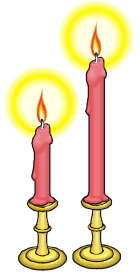
SISUKORD

Religioon ja otsused	3
Sügisseminar – seekord Pedasel	6
Arvutiteaduse teooriapäevad 3: Pedase	7
2. Eesti Arvuti- ja Süsteemiteaduse Suvekool (EASTS'03)	8
Kübil oma PHD keeleteaduse alal	10
Mereteadus ja mittelineaarsus said kokku	11
Sõnumid Seattle'ist	12
Juubilarid	14
Soovime õnne	17
Meie külalisi	18
Seminarid KübIs	18
Konverentsidel, seminaridel, nõupidamistel osalemine 2003. aasta teisel poolel	19
Teadustööl välismaal viibisid ...	21
Tööle tulid	22
Publikatsioonide konkurss	22
Mis tulemas...	24

RELIGIOON JA OTSUSED

Vares istub oksal, juustutükike noka vahel. Tuleb rebane puu alla küsima: "Kas sina, vares, pooldad Euroopa Liitu?" Vares kraaksatab vastu: "Jah!". Rebane napsab mahakukkunud juustutüki ja jookseb minema. Vares mõtleb endamisi: "Huvitav, mis oleks läinud teisiti, kui ma oleksin "ei" öelnud?"

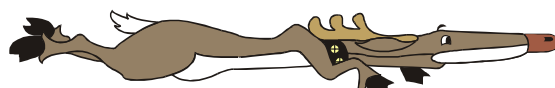
Nupuke ühe Eesti päevalehe naljanurgast.

Peatselt ajalooks saav 2003. aasta oli meile tähtsate valikute aasta. Arvatakse, et enne oluliste otsuste tegemist peab pikalt aru pidama, üheksa korda mõõtma, et pärast üks kord lõigata. Paraku on maailm võrratult keerukam, kui meie hädine mõistus seda suudab tunnetada. Eriti tänamatu on oma mõistusega tulevikku ennustada ning oma tänaste otsuste homseid tagajärgi ette näha. Tuleb tunnistada, et ratsionaalne mõistus jääb siin ikka kohe päris hätta. Kui miski aitab, siis mingi "kõhutunne". Aitab selles mõttes, et hetkeks saab otsustamise vaevast üle, aga otsuse õigsust ei garanteeri ka isikliku kogemuse või "rahvatarkuse" toel tehtud järeldus. Või kes üldse sõandaks öelda, missugune otsus on õige?

Kui oma mõistusest puudu jääb, tavatsetakse haarata teiste tarkuse ja teadmiste järele, kutsutakse kokku nõupidamisi, tehakse ajurünnakuid, korraldatakse konverentse. Tihti ei aita seegi. Eriti just tulevikku määravate otsuste tegemisel võib resultaadiks olla veelgi suurem arusaamatus. Inimeste vaated ja arusaamad on nii erinevad, et neid ei saagi koondada mingiks ühtseks tegevusprogrammiks. Segadust suurendavad veelgi kommunikatsiooniprobleemid ja üksteisest möödarääkimine. Kas keegi oskab nimetada juhtu, kus nn kollektiivne mõistus on "oluliste" küsimuste lahendamisel olnud targem, kui selle kollektiivi üksikute liikmete (liidrite) mõistused eraldi võetuna? Kas kõnekäänd "mitu pead ikka mitu pead" on kusagil ilmsiks tulnud mingi uue teadmise saavutamise kaudu või on hoopis tegu kollektiivse truudusevandumisega mõnele pooltõele või ka lausa valele? Igatahes näib tegu olevat mingi poliitilist värvingut eviva protsessiga, kus kujunevad grupid ja koalitsioonid, kelle liikmed küll täpselt ei tea mis toimub, aga omandavad kindla usu ühe või teise idee õigsusse.

Meie euroreferendum oli ilmekaks näiteks, kuidas kujuneb "religioosne situatsioon". Poolt- ja vastuhääletajad ei vajanudki lõpuks põhjendusi, mille alusel otsustada. Võiks oletada, et inimesed ei tahtnud enam süvitsi küsimust arutada, sest olid tüdinud pikast propagandakampaaniast, millele heideti ette vähest sisukust. Aga vaevalt saanukski siin suuremat tuumakust eeldada. Asi läks just nii nagu ajaloos palju kordi varemgi: inimesed langetasid otsustava valiku ilma selle tagajärgedest täpsemat ülevaadet omamata. Ainult tagantjärele saame kunagi teha kokkuvõtteid ja anda hinnanguid toimunule.

Olulisi otsustusi tuleb teha ka riiklikust tunduvalt madalamal tasandil. Nendegi otsustuste taga on valikud, mis mõjutavad inimeste saatusi ja heaolu, kuid siingi

saame toimetada rohkem veendumuse ja usu põhjal kui ratsionaalset mõistust abiks võttes.

Vaadates lähemalt meie enda igapäevast askeldamist oma instituudis, leiame ka siin mõndagi, mis ei olegi justnagu mõistusega seletatav. Terve meie "iseolemine" TTÜ sees rajaneb ju eelkõige veendumusel, et teisiti ei saa ega või. KÜBI olemise nurgakivi on olnud arusaam, et me peame ise suutma end ära majandada. Me ei sõltu kellegi armust, ka mitte TTÜ omast, meie edu aluseks saab olla korralikult ja pühendumusega tehtud kõrgtasemeline uurimistöö. Vähemalt instituudi juhtkonna poolt vaadates on olnud see niimoodi.

Meie suhteliselt alalhoidlik lähenemine, mis püüab hoiduda igasugustest põhjendamatutest reformidest seal, kus asjad niigi hästi lähevad, ei ole sugugi alati vastavuses ülikooli juhtkonna valitud nn ettevõtliku ülikooli kontseptsiooniga, mis tugineb suuresti (teadustulemuste?) müügil. Turunõudlusele orienteeritud teadusuuringute suunamine jääb tihti paratamatult pealiskaudseks ning võimetuks vastama teaduse põhiküsimusele *miks?* Turg ja suur osa tarbimisele orienteeritud ühiskonnast ei ootagi vastust sellele küsimusele. Seal on teised küsimused: *kuidas?* ja *kui palju?*

Kahjuks kaasneb religioossusega halvustav suhtumine "teisitimõtlejatesse" ja võimaluse korral ka teisitimõtlejate enda usku meelitamine või hävitamine. Ristisõjad on olnud inimkonna ajaloo ühed verisemad, ideede nimel on tehtud vist rohkem koledusi kui puhtalt majandusliku kasu saamise eesmärgil, kuigi need kaks aspekti ei esine praktikas kunagi päriselt üksteisest eraldi.

Vaadakem aastalõpu eel endagi sisse. Pole mingi saladus, et oleme harjunud arvustama nii TTÜ eri üksuste saavutusi kui ka TTÜ tegevust tervikuna ning leidma sealt peasjalikult puudusi ja negatiivseid jooni. Selge, et see ei saa olla teisele poolele meeltemööda ning vastureaktsioon on küllaltki sümmeetriline. Üks dekaan ütles mulle mõne aja eest otse, et tulgu me ükskord ometi teaduskondade koosseisu üle, saaks rahu majja. Ja hiljuti kordas sama sõnumit ka ülikooli tsentraalset juhtimist taotlev prorektor: "Kui kaua te kavatsete vastu punnida? Kas te ei saa aru, et meie oleme suuremad ja meil on mõju ka ministeeriumi üle, isegi seadused saame lasta ära muuta!"

Selline retoorika on muidugi äärmuslik näide ning selleni on mindud meie võitluse viimases ägedas faasis. Nimelt on vaidluse all käesoleva aasta detsembris üleskerkinud küsimus, kas TTÜ asutustel võiks olla iseseisev raamatupidamine. Meile on endastmõistetav, et kui tahame iseseisvalt oma asjadega hakkama saada ning TTÜ-le "mitte koormaks olla", peame ise ka arvepidamisega hakkama saama. KÜBI on ju paraja suurusega asutus, kus üks-kaks inimest suudavad toimuvaid protsesse suhteliselt hõlpsasti jälgida. Seega ei vajaks me ka nii suurt bürokraatiat, nagu tsentraliseeritud ühine raamatupidamine seda nõuab. Samuti saame omaette kindlasti ajada paindlikumat "majanduspoliitikat", tagada grandihoidjatele ja teemajuhtidele suurem otsustusõigus ning eelarve täitmise läbipaistvus.

TTÜ pool aga ei tee isegi väga suurt saladust sellest, et ümberkorralduste taga võiks olla ka instituudi pangaarvete "konsolideerimine" ülikooli omadega. See võimaldaks meie aastate jooksul kogutud rahalised vahendid ülikooli ehitusprogrammides jt. ettevõtmistes kasutusele võtta. Mõeldud ei ole nende vahendite äravõtmist, vaid just

ajutist kasutamist käibevahenditena üleülikooliliste kulude katmiseks, niikaua kui me neid summasid "ise ei vaja".

Arusaadavalt ei saa mina kui KÜBI juht selliste ettepanekutega nõus olla, sest raamatupidamist saab kasutada poliitilistel eesmärkidel instituudi vastu. Rääkimata sellest, et teadusasutusele seadusega ettenähtud autonoomia muutub mõttetuks, kui asutusel puuduvad võimalused majandusprotsesse ise otseselt suunata. Meil käib juba praegu TTÜ-ga vaidlus Meresüsteemide Instituudi remondi finantseerimise üle, mis on jäetud KÜBI kanda ning jätab meie käesoleva aasta eelarve seetõttu umbes poole miljoni krooniga miinustesse. Eelistaksin siiski seda meile tekitatud mõnesaja tuhande kroonist kahjumit piiratud majandamisvõimalustele edaspidi. On selge, et õigus otsustada ise instituudi raamatupidamise üle on samavõrd instituudi identiteedi element nagu ka meie maja, mille mahamüümise vastu pidime võitlema eelmisel aastal.

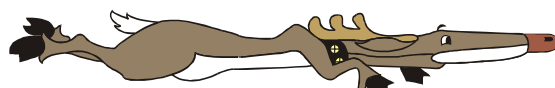
Vaidlused raamatupidamise staatuse üle ei ole praeguseks veel kaugelki lõppenud, need jätkuvad uuel aastal. Teatud muudatused on siin paratamatud, sest seoses Euroopa Liitu minekuga muutub ka riigi raamatupidamise korraldus ning TTÜ peab ka oma arvestussüsteemid ümber kujundama.

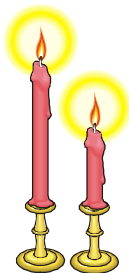
Mõtteainet peaks siinkohal pakkuma selleteemaliste arutelude religioossus. Kumbki pool sisuliselt ei põhjendagi oma seisukohti, või kui põhjendab, siis teine pool neid ei kuula. Meie oleme veendunud, et meie raamatupidamist saab jätkata enam-vähem samal viisil nagu seni, ning see oleks efektiivsem. Ülikooli esindajad, vastupidi, leiavad, et tsentraliseeritult saab arvestust pidada tõhusamalt ning täpsemalt.

Päris kindlasti on tekkinud vastastikune usalduskriis, millest ülesaamiseks tuleb ühel või ka mõlemal poolel teha järeleandmisi. Aga võimalik oleks ka leppida tõdemusega, et me lihtsalt olemegi erinevate tõekspidamiste, eri konfessioonide esindajad. Keskajal saadeti ketserid tuleriidale, nüüdisaegses demokraatlikus ühiskonnas levib üha enam oikumeeniline lähenemine: tunnustatakse teisi religioone ning õpitakse pisitasa üksteise erinevustega leppima ja sellest isegi kasu lõikama. Kõik meist ei ole ju kristlased, kuid meie tunnetuse piiratus sunnib meid paratamatult järgima üht või teist, käsulaudadele kirjutatud või kirjutamata usutunnisust. Juba sellest arusaamine oleks sammukene rahumeelsema ning parema maailma poole.

Rahulikke jõule ning edukat uut aastat soovides

Jaak Penjam

SÜGISSEMINAR – SEEKORD PEDASEL

Küberneetikud kogunesid kokkuvõtete tegemiseks sellel aastal 2. ja 3. oktoobril uude kohta – Pedasele. Õdusas puhkemajas olid olemas kõik tingimused edukaks tööks. Seekordsed 20 ettekannet olid grupeeritud teemade kaupa. Avalöögi au langes seekord matemaatikutele, kes esitasid ka oma teoreetiliste tulemuste rakendamise praktilisemaid näiteid (all vasakpoolsel pildil Jaan Janno). Juhtimissüsteemide uurijad seevastu demonstreerisid oma

meisterlikkust teooria tasandil. Tarkvara osakonna esituste tähelepanu oli suunatud veebirakenduste tehnoloogiatele ja mehaanikutele pakub lainete temaatika ammendamatu uusi ülesandeid, olgu siis tegu muusika-instrumentide akustikaga, materjalide mittepurustava testimisega, lainete leviga keeruka struktuuriga materjalides või ekstreemsete lainete esinemisega merel (ülal pildil Pearu Peterson).

Kõneuurijad andsid seekord võimaluse noorematele, Tanel Alumäele ja Jürgen Lasnile, rääkida oma töödest ja selle tähtsusest eestikeelse kõnetuvastussüsteemi loomisel.

Mart Rohtla näitas järjekordselt, et ka hobidega saab tegeleda korralikult teaduslikul tasemel, analüüsides puude aastaringide jaotumise seaduspärasusi.

Nagu meil on juba tavaks, esineb aastaseminaril külaline, kelle teema pole otseselt seotud Küberneetika Instituudi teadustemaatikaga, kuid kelle ettekanne pakub üldist huvi. Seekord oli meie külaliseks Moskva Riikliku Ülikooli professor Mati Pentus, kes esimesed sammud teadlaseks saamise teel tegi Küberneetika Instituudis.

Tema tehtud ülevaate esperanto keelest ja selle kasutamisest kaasaegses maailmas äratas kuulajates elavat huvi.

Sügisseminar kasvas sujuvalt üle Eesti arvutiteaduse teooriapäevadeks, millest aga juba järgmises loos.

ARVUTITEADUSE TEORIAPÄEVAD 3: PEDASE

Noorema põlvkonna arvutiteadlaste Tarmo Uustalu, Varmo Vene ja Helger Lipmaa poolt käima lükatud ja käimas hoitavad

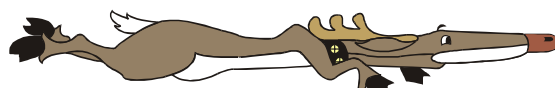
teoriapäevad - üritus, mis koondab Eesti teoreetilise arvutiteadusega tegelejaid - korraldajaid seekord kolmepäevaseks, ühendatud Küberneetika Instituudi sügisseminariga. Kohale olid tulnud 35 teooriahuvilist, "omad" ja kaks erikülast - Mati Pentus (pildil) ja Jaakko Hollmén. Tallinnast pärit ja keskkooli ajal Küberneetika Instituudis töötanud ja seejärel Moskva Riikliku Ülikooli lõpetanud Mati Pentus kaitses 1996. a samas Vene kandidaadi- ja 2000. a doktorikraadi. Täna on ta MRÜ professor ja kateedrijuhataja asetäitja. Jaakko Hollmén (PhD 2000) on professori kt Helsingi Tehnikaülikoolis.

Nii korraldajate kui ka osalejate rõõmuks ületasid Pedase teoriapäevad ettekannete ja huviliste arvu osas eelmisi, Roostal ja Arulas peetud vastavasisulisi üritusi

- märk, et Eesti arvutiteadus üldisest inimeste puudusest hoolimata liigub ülesmäge. Teemade hulgas olid lisaks traditsiooniliselt tugevalt esindatud krüptograafia ja loogikale (Peeter Laud, Sven Laur, Helger Lipmaa, Jelena Zaitseva, Jan Willemson, Mati Pentus, Tarmo Uustalu, Tanel Tammet) ka bioinformaatika ja andmekaevandamine, programmide konstrueerimine ja programmianalüüs, paralleel- ja teaduslikud arvutused (Jaakko Hollmén, Jaak Vilo, Meelis Kull, Ando Saabas, Härmel Nestra, Vesal Vojdani, Eero Vainikko) ja isegi riistvara disain (Kalle Tammemäe, Peeter Ellervee). Tehniliste ettekannete kõrval ei saa jätta märkimata Enn Tõugu ja Jaan Penjami (pildil) huumoriga pikitud õhtuloengut "Eesti arvutiteadus eile, täna, homme", mis noorema põlvkonna seas palju elevust tekitas ning arutlusainet andis.

Vaatamata väga tihedale programmile jäi aega ka looduses viibida, mere ääres värsket õhku hingata ning sügisvärve nautida. Juba traditsiooniliselt kuulub teooria-

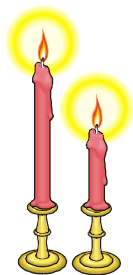

päevade juurde igaõhtune saun ja hiliste öötundideni kestev diskussioon tõsistel ja vähemtõsistel teemadel.

Elav osavõtt ning tihe ja ühtlaselt sisukas programm olid tõestuseks, et seda tüüpi ürituste on järele on vajadus olemas - koht, kus tutvustada teistele oma tegemisi, saada uusi ideid ning energiat teadustööga tegelemiseks. Seega jõudu korraldajatele edaspidiseks. Pedase päevade kava, ettekannete kokkuvõtted, osalenute nimekiri ning hulk pilte on leitavad veebist aadressilt <http://www.cs.ioc.ee/~tarmo/tday-pedase/>. Päevad toimusid HTM2002.-06.a. tippkeskuse Töökindlate Arvutisüsteemide Uurimise Keskus toel.

Ando Saabas

2. EESTI ARVUTI- JA SÜSTEEMITEADUSE SUVEKOOL (EASTS'03)

10.-14. augustini 2003 toimus Taagepera Lossis järjekorras juba teine arvuti- ja süsteemiteaduse suvekool. Tegemist on eelmisel aastal algatatud ning kraadiõppuritele suunatud ettevõtmisega, mis on oma olemuselt pisut praktilisema loomuga kui talvekoolid ning peaks seetõttu olema viimasele sobivaks ning vajalikuks täienduseks. Kool on üles ehitatud kutsutud lektorite kursustele ning võimaldab kraadiõppuritel oma töid ja tegemisi teistele tutvustada ning seeläbi väga olulist oma töögrupi välist tagasisidet saada. Kooli korraldamises osales TÜ, TÜ Tehnoloogiainstituut, TTÜ ning Küberneetika Instituut.

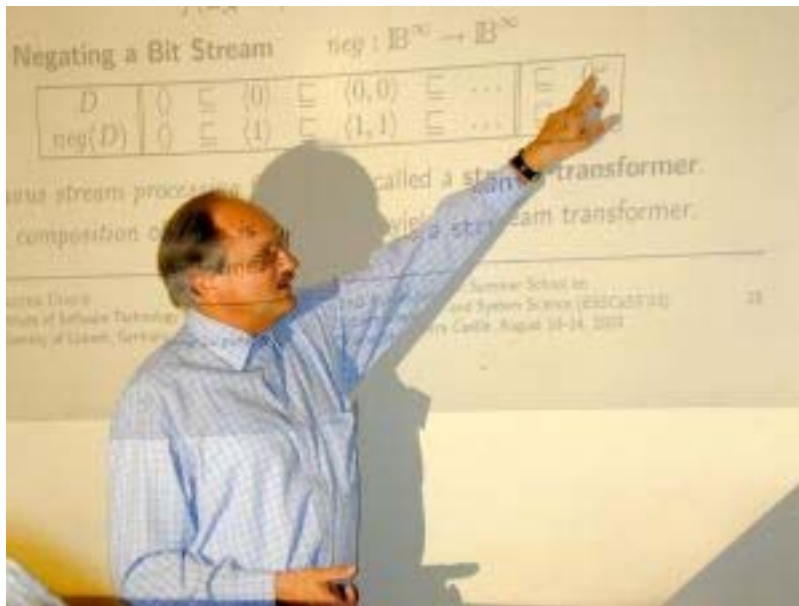

Koolist võttis osa kokku 44 inimest, neist 3 lektorit ja 5 korraldajat. Osalejaid oli kokku kaheksast riigist: 32 Eestist (sh 14 TTÜ-st, 10 TÜ-st, 3 TÜ Tehnoloogiainstituudist,

3 Küberneetika Instituudist, 1 EBS-st ja 1 OÜ Elviorist), 1 Kanadast, 2 Leedust, 2 Lätist, 2 Norrast, 1 Rootsist, 2 Saksamaalt ja 2 Soomest.

Lektorid olid sel korral järgmised: Prof. **Walter Dosch** Lübecki Ülikoolist (pildil), Saksamaalt, kõneles andmevoogude põhisest interaktiivsete süsteemide disainist. **Bran Selic** IBM Software Group - Rational Software, Kanadast, rääkis viimase aja arengutest mudelipõhistes arendusmeetodites (MDA) ning ühtses mudelikeeles (UML). **Vladimir Vlassov** Kuninglikust Tehnoloogiainstituudist, Rootsist, jutustas kuulajatele protsessipõhisest programmeerimisest ja mitmelõi-

meliste rakenduste loomisega seotud probleemidest.

Lisaks tutvustas oma töid ja tegemisi 20 minutilise ettekande vahendusel 8 kraadiõppurit ning posterit vahendusel 5 kraadiõppurit.

Vaba aega aitasid sisustada pallimäng, jalgrattasõit ning ekskursioon Soomaale, kus matkasime mööda Riisa õpperada ning einesitasime välitingimustes.

EASTS'03 toetasid rahaliselt EITSA hallatav Tiigriülikooli programm, HTM 2002.-2006. a tippkeskus Töökindlate Arvutisüsteemide Uurimise Keskus ning Euroopa Komisjoni 5. Raamprogrammi IST-alaprogrammi projekt eVikings II (IST-2001-37592). Infot kooli kohta leiab aadressilt <http://suvekool.ioc.ee>. 2004. aastal on kindlasti oodata kolmandat suvekooli.

Juhan Ernits

KÜBIL OMA PHD KEELETEADUSE ALAL

Teeline seab endale alati sihi kuhu jõuda, kes lähemale, kes kaugemale. Üks ruttab kiirel sammul märgist märgini nägemata, mis toimub tee ääres, teine sammub rahulikult oma teed, laskmata ennast segada halvast ilmast ja haukuvatest koertest, kuid märgates siiski kõike, mis toimub. Reeglina jõuavad kõik kuhugi, kes oma unistuste linna, kes jääb pidama ristteel asuvasse kõrtsi.

Einar Meister on üks nendest, kes on astunud väsimatult eesti keele kõnesünteesi ja kõnetuvastuse ülesande lahendamise teel. Sel teel on olnud nii takistusi kui küüdimehi, on nähtud päikest ja pori, mõni peatus on andnud uut jõudu ja mõni toonud tina jalgadesse. Nüüd on ta jõudnud postijaama, kus võib viivuks hinge tõmmata ja heita pilk ees terenduvale silmapiirile.

26 .juunil kaitses Einar Meister edukalt Tartu Ülikoolis filosoofiateaduskonna eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakonna nõukogu poolt heakskiidetud doktoriväitekirja "Promoting Estonian Speech Technology: From Resources to Prototypes" üldkeeleteaduse alal. Ametlik oponent Dr **Stefan Werner** Joensuu Ülikoolist andis tööle hea hinnangu.

Ma ei tahaks hakata siin lahkama selle väitekirja sisu ega tema tugevaid ja nõrku külgi. Las seda teevad spetsialistid. Selle sündmuse puhul ma tahaksin hoopis meelde tuletada üht akadeemik Endel Lippmaa väljendatud seisukohta: "Väitekirjad pole eesmärk omaette, nad kogunevad tootmisjääkidest". Einari puhul peab see päris hästi paika, sest kui unistuste linnaks olnuks ainult doktorikraad, siis oleks see ilmselt ammu käes olnud. Tegelik elu aga seadis tema teele palju põnevaid probleeme, millede lahendamisest ei saanud mööda hiilida.

Mul on südamest hea meel, et Einari reisipauna kogunes sel teel nii palju teri, et neist sai küpsetada korraliku koogi.

Ma soovin Einarile, et seljasirutus ja puhkehetk ei kestaks kaua ning jätkuks retk; et teel, mis seisab ees, ei leiduks hundiauke vaid viljakaid ideid.

Mati Kutser

MERETEAADUS JA MITTELINEAARSUS SAID KOKKU

Mittelineaarsete Protsesside Tippkeskuse (CENS) rahalisel toetusel ja Meresüsteemide Instituudi praktilisel korraldusel toimus 12.-18. oktoobrini

Tallinna lähistel Hageris rahvusvaheline doktorikool "Mittelineaarsed protsessid mereteaduses". Põhilise töö programmi koostamisel ja välislektorite kutsumisel, aga samuti ka kohapealsete tehniliste probleemide lahendamisel, tegi ära MSI asedirektor **Tarmo Soomere**.

Koolis osales 27 kõrgharidusega või magistrikraadiga noorteadlast; neist 18 välismaalt. Enamik neist valmistub lähemal ajal kaitsma doktorikraadi. Esindatud olid praktiliselt kõik Läänemerd ümbritsevad riigid. Kaugeimad külalised olid Hiinast. Koolipere koosnes kaheteistkümmne riigi kodanikest, sealhulgas lektoreid oli kuuelt maalt. Suurima delegatsiooniga olid esindatud Venemaa (neli osalejat) ja Läti (kolm osalejat).

Põhikursuseid lugesid oma ala tippspetsialistid Inglismaalt, Itaaliast, Saksamaalt ja Rootsist. Tähelepanu oli koondatud peamiselt kahele valdkonnale, milles mittelineaarsete efektide osa on oluline mereteaduse kontekstis. Mitmesugustest lainetusprotsessidest ning nende käsitlemise meetodikast andsid ülevaate siselainete solitonteooria "grand old man" **Roger Grimshaw** Loughborough'st ning lainemudeli WAM üks autoreist **Heinz Günther** Geesthachtist.

Kaks loengukursust oli pühendatud erinevate lisandite transpordi mehhanismidele merekeskkonnas. Lagrange'i transpordist geofüüsikalistes protsessides kõneles üks sellesuunaliste uuringute algatajatest **Antonello Provenzale** Torinost. Aktiivsete lisandite käitumisest (näiteks plankton realistikus merekeskkonnas) pidas loengusarja **Annalisa Bracco** Triestest. Viienda põhikursuse raames tutvustas atmosfääri turbulentsse piirkihi käsitlemise kaasaegseid meetodeid selle valdkonna üks aluserajajaid **Sergei Zilitinkevich** Uppsalast.

Erikülalisena oli kutsutud akad. **Jaan Einasto**, kes kaasakiskuvalt kõneles universumi struktuurist ja selle kujunemisest. Läänemere operatiivse okeanograafia koordinaator **Erik Buch** Kopenhaagenist tutvustas mitmeid põnevaid praktilisi ülesandeid. Küberneetika Instituudi teadurid **Jaan Kalda**, **Andrus Salupere** ja **Pearu Peterson** ning **Tarmo Soomere** ja **Jüri Elken** Meresüsteemide Instituudist esitasid oma loengutes Eesti teadlaste olulisemaid saavutusi kooli temaatikaga piirnevail aladel.

Kooli programmi rikastasid visiit Meresüsteemide Instituudi mitmete oluliste rakendusuringute piirkonda Pakri lahes ja Paldiski ümbruses (kus **Tarmo Kõuts** kõneles MSI-s välja töötatud uudsest hüdrotehniliste tööde seire meetodikast), ekskursioon Padise kloostri ja Haapsallu ning osalejate teaduskonverents 12 akadeemilise ettekandega.

Õhtuid sisustas rühmatöö, mille eesmärgiks lahendada loengute käigus esitatud ülesanded. Kooli viimased kaks loengutundi sisustasid osalejate leitud lahenduste kirjeldused, millest osa pakkus tõsist huvi ka õppejõududele. Väsitava tööädala lõpul (kokku 54 akadeemilist loengutundi pluss muud üritused) leiti üksmeelselt, et kooli tulek tasus end kuhjaga.

Mati Kutser

SÕNUMID SEATTLE'IST

Kohe alguses ütlen ära, et pole seni käinud vaatamas ühtegi Seattle Supersonicsi mängu ega tea, palju Seattle'is bensiin maksab. Kogemus näitab, et see peaks kodumaal muljetest huvitujate hulka oluliselt kahandama.

Allakirjutanu on praegu esimese aasta doktorant Seattle'is asuvas Washingtoni Ülikoolis – kooli nimi viitab niisiis osariigile, mitte USA pealinnale. Tudeeritava eriala nimetuse ainus teadaolev eestindus pärineb kohalikust Seattle'i Eesti Seltsi Teatajast, kus kaunis distsipliin ristiti bioinseneriteaduseks (ingl k *bioengineering*). Osakonnas on kokku üle 110 kraadiõppuri, praegusel esimesel kursusel pisut enam kui 15 doktoranti. Ülikoolist nii palju, et see on üks suuremaid USA riigiülikoole, mille Seattle'i enam kui 200-st hoonest koosnevas ülikoolilinnakus õpib umbes 37 000 tudengit, nendest üle 9000 kraadiõppurid. Pisikese huvitava detailina võib veel märkida, et mainitud ülikool on ainus kool Põhja-Ameerikas, kus õpetatakse igal veerandil nii eesti, läti kui ka leedu keelt – seda tänu skandinavistikaosakonda peidetud Balti Uuringute Keskusele. Iseenesest polnud muidugi võimalus muuhulgas raamatukogust raskusteta eestikeelset kirjandusklassikat laenutada või aeg-ajalt väisavaid Eesti kultuuritegelasi näha – sel sügisel näiteks Veljo Tormist – kooli valikul primaarne. Muuseas on ülikooli hingekirjas möödunud aastakümnete jooksul olnud ka eesti soost professoreid, kellest emeriitprofessor Endrik Nõges, Eesti Teaduste Akadeemia välisliige, allakirjutanut tema esimestel Seattle'is viibitud päevadel lahkelt võõrustas. Praegu esindab õppejõudude ridades eesti talenti dotsent Tiina Oviir hambaraviteaduskonnas.

Doktoriõpingutest nii palju, et esimesel aastal keskenduvad need peamiselt õppeainete kuulamisele. Minu õppekava näeb lisaks ainekursuste läbimisele ette kuni kolme üheveerandilist praktikat eri laborites, mis peaksid tudengit tutvustama eri uurimisteedadega ning ka katsuma läbi isiklikku klappi võimaliku juhendajaga – lõplik valik tuleb teha hiljemalt esimese õppeaasta kolmanda veerandi lõpuks ehk juunikuuks. Pole muidugi keelatud ka kohe algul otsus langetada ning esimesest päevast peale tulevase doktoritöö kallal nokitsema asuda, millist teed mööda on läinud küll üksikud. Ka allakirjutanul pole esialgu kuskile kiiret ning plaanis on "praktiseerida" viimase võimaliku hingetõmbeni. Säärase õppeprogrammi puhul on vahest oluline silmas pidada, et vähemalt loodusteadustes ei nõuta Ühendriikides

doktorantuuri astujalt üldjuhul eelnevat magistrantuuri läbimist ning enamik minu kursusekaaslaseid on bakalaureusekraadiga.

Võrreldes varasemate õpingutega Tallinna Tehnikaülikoolis tehnilise füüsika erialal oli õpingute rütm ja maht lõppenud esimesel veerandil nagu öö ja päev. Jätan siinkohal täpsustamata, kumb öö ja kumb päev. Kibeda ülestunnistusena tuleb nentida, et varasema kuue ülikooliaasta jooksul sisse harjutatud logardlikku tööstiili oli väga raske sobitada iganädalaste kodulugemiste, kodutööde, mahukate kursuseprojektide ja muu säärasega, mille puhul ranged esitamistähtajad olid kellaajaliselt paika pandud ning nendest peeti ka mingeid mööndusi tegemata kinni. Just viimane asjaolu oli kisendavas vastuolus eelneva kodumaise kogemusega, mille põhjal pea kõik kodutööde tähtajad näisid olevat lihtsalt leebed soovitusel toleks ajaks endale kodutöö esitamise nõue kui selline teadvustada.

Kohati üle kivide ja kändude, kohati muretult lennates saab jõululaupäeval täis täpselt neli kuud Ameerikamaal viibimist. Tänu kohalikule eesti kogukonnale on olnud võimalik sagedasti eesti keelt pruukida ning eriti just viimase kuu jooksul ka harjunud maitsega meelt turgutada – alustades talgutel valmistatud verivorstist ning lõpetades kartulisalati, küpsisetordi, rukkileiva, kalja, sprottide, vobla ja muu säärasega peetud sünnipäevapeost. Neli viimast lauakaunistust hangiti küll vene poest – ainus päris kodumaine toode, mida kohalikus kaubanduses kohatud, on Saku õlu. Allakirjutanu jaoks tulevad jõulud ka kodumaiselt külmad ja lumised (see ei pruugi küll kodumaiste jõuludega paraku alati kaasas käia), kuigi selleks peab Seattle'i mahedast kliimast tunnise autosõidu kaugusel asuvasse mägedesse liikuma. Seattle'i selle talve senine kõige külmem päev oli juba enam kui kuu tagasi, kui temperatuur langes lühiajaliselt "vaid" paari plusskraadini, pannes kolleegid kibedast enneolematust külmast kõnelema. Kolmanda aasta doktorandist laborikaaslane näiteks oli sunnitud toona töölt juba varasel pealelõunal lahkuma, kuna muidu oleks ilm tema viie minuti kaugusel asuvasse elupaika jalutamiseks väljakannatamatult külmaks läinud.

Ilusat ja mitte väga töist jõuluaega ning muhedat vana aasta lõppu!

Maris Lemba

JUUBILARID

Jüri Lippus 50

9.juulil tähistas oma viiekümnendat sünnipäeva **Jüri Lippus**.

Tartu Ülikooli 1976.a. kiitusega lõpetanud matemaatiku haridustee jätkus aspirantuuris, alul Tartu Ülikoolis, siis Moskvast NSVL TA Steklovi nimelises Matemaatikainstituudis. Samas kaitses 1986.a Jüri Lippus ka edukalt oma kandidaaditöö "Fourier' ridade koonduvusteguritest funktsionaalruumide meetrikas".

Peale aspirantuuri lõpetamist töötas Jüri Lippus Tallinna Tehnikaülikooli matemaatika kateedris kuni valimiseni Küberneetika Instituudi vanemteaduriks 1987.a. Kuid ka peale seda jätkus tema pedagoogiline tegevus. Tema teaduslikuks tegevusvaldkonnaks on olnud harmooniline analüüs ja peamiselt üks selle alalõike – Fourier' read ja lainekeste baasid.

Viimasel ajal on tema huvid suundunud matemaatilise kartograafia ja matemaatilise geodeesia valdkonda, kus ta on uurinud mitmeid geograafiliste infosüsteemide teooria ja praktika ülesandeid.

Jüri Lippus on Eesti Matemaatika Seltsi asutajaliige ja alates 1994.a. ka selle juhatuse liige.

Ei saa jätta märkimata ka Jüri Lippuse tegevust Eesti Teadusfondi täppisteaduste ekspertkomisjoni liikmena, kus tema eruditsioon ja tõsine suhtumine on kaasa aidanud täppisteaduse alaste uurimistoetuste põhjendatud jaotamisele.

Soovime juubilarile palju õnne, head tervist ja uusi huvitavaid tulemusi teaduse vallas.

Maimo Joonase - 65

26.augustil tähistas oma sünnipäeva **Maimo Joonase**.

Enne praegusesse ametisse asumist on Maimo teinud palju pedagoogitööd, olnud kooli ja lasteaia muusikaõpetaja ning korraldanud täienduskoolitust Eesti Energias. Meile tuli Maimo tööle 1999. aasta lapsepuhkusele siirdunud Elo Mägi ajutiseks asendajaks. Aga ajuti- sed asjad on teatavasti kõige püsivamad... Elo, kes muuhulgas on

Maimo kunagine õpilane, otsustas edasiõppimise kasuks ning nii jäi Maimo meile päriks.

Tavapärase sekretäritöö, s.o. paberite ja telefoniga sekeldamise ning kohvikeetmise kõrval hoiab Maimo korras kõigi KübI töötajate isiklikud paberid, valvab töökaitse korraldatuse järele majas ning jagab noortele üliõpilastest kolleegidele, ja mitte ainult neile, ametlikke ja emalikke õpetusi, kuidas elada. Sekretäritöö on üks selliseid ameteid, millega on asjad korras siis, kui kolleegid ei märkagi, et seda tööd tehakse. Alati olemas, alati heas tujus, alati valmis ära kuulama ja aitama – justnagu polekski hulka dokumente, mis veel vormistamata, arvutit, mis jälle kinni jooksnud, tänamatult väikest palka või isiklike probleeme! Kes kõige sellega hakkama saab, on heal tasemel sekretär. Ja Maimo saab sellega hästi hakkama! TTÜ kolleegid, kellest mõned on KübIga vaid telefoni teel suhelnud, on mulle mitmel korral öelnud: “Teil seal on üks asjalik sekretär, kes kõik kiiresti korda ajab”. See on väärt tunnustus nii Maimole kui kaudset ka instituudile.

Alati tarmuka tegutsemisega on Maimo suutnud oma vanust hästi varjata. Nagu üks KübI teadur hiljuti ütles: “Pole võimalik – ta töötab arvutiga ju nii vabalt!”. Pean vabandust paluma, et see arv – 65 nüüd avalikuks saab. Küberneetikutena võime end aga alati lohutada: ükski arv pole nii suur, et suuremat enam olla ei võiks. Number 65 on lõpmatus arvude jadas alles päris väike tegija. Ja eks igaüks meie seast ole just nii vana, kui vanana ta ennast tunneb.

Soovin enda ja kolleegide nimel Maimole head tervist, õnne ja optimismi!

Jaan Penjam

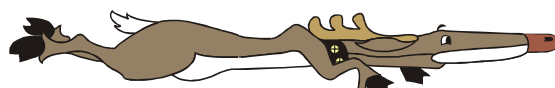
Mart Rohtla 70

9. novembril tähistas 70. juubelit foneetika ja kõnetehnoloogia labori vanemteadur **Mart Rohtla**.

Mart on täna üks neist vähestest, kes on olnud instituudiga seotud peaaegu selle loomisest alates. Ta suunati Küberneetika Instituuti tööle 1961.a. pärast Leningradi Ülikooli lõpetamist. Tema ametipostide nimekirjas on mitmeid inseneri ja konstruktori nimetusi sisaldavaid ametkohti, samuti on ta täitnud nooremteaduri, grupijuhhi ja vanemteaduri kohti.

Alustades uurimistööd põlevkivi termilise töötlemise automaatjuhtimissüsteemide alal, siirdus ta üsna pea kõnesignaali töötlemise ja äratundmise valdkonda. Tema juhtimisel kavandati ja konstrueeriti mitmeid unikaalseid kõneanalüüsi aparate – intonomeeter, palatograaf, spektrograaf, mitmekanaliline magnetofon kõnesignaali parameetrite numbriliseks salvestuseks ja palju muud.

Kõnesignaali olemust uurides on ta ikka püüdnud näha varjatud seaduspärasusi – eelkõige selliseid, mida traditsiooniliste meetoditega ei õnnestunud avastada. Lisaks kõnelainetele on ta süüvinud ka kiimamuutuste ja puude aastarõngaste seaduspärasustesse. Alati on olnud tema vaatenurk tavapärasest erinev ja sageli üllatav. Suurt elevust on tekitanud tema viimaste aastate empiirilised eksperimendid tuulegeneraatorite ehitamisel.

Mart on olnud õpetajaks ja eeskujuks paljudele noortele, kes alustasid tema käe all om inseneri- või teadlaseteed. Lisaks innustavatele ideedele, on tal alati jätkunud häid õpetussõnu ja aega ära kuulata kolleegide inimlikke muresid.

Soovime juubilarile palju õnne, tugevat tervist ja jätkuvalt erksat vaimu uute ideedega üllatamiseks!

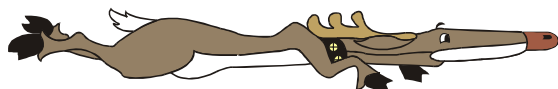
Ingmar Randvee 70

Kui satute Küberneetika Instituudi kolmandale korrusele ja kohtate ülikonnaga härrasmeest, kel käed selja peal ja kes mõtliku näoga mõõdukal sammul koridori möõdab, siis võite kindlad olla, et tegemist on **Ingmar Randveega**. Kui tahate teada midagi instituudis ligi neljakümne aasta jooksul toimunud, siis saate temalt alati ammendava vastuse koos vaimukate kildudega tollastest oludest ja inimestest.

Ingmari esimene kokkupuude hilisema Küberneetika Instituudi käekäiku oluliselt mõjutanud inimestega toimus 1959. aastal, mil otsiti kahte tudengit aspirant Boris Tamme ja nooremteadur Heino Ruubeli käe alla. Kui Boris Tamm valis TPI elektrijaamade, -võrkude ja -süsteemide eriala lõpetajate hulgast Juhan Pruudeni, siis Ingmar oma elektroonika huvi tõttu sobis rohkem Heino Ruubeli töörühma. Nimelt oli käimas tol ajal ülitähtsa Balti soojuselektrijaama katelagregaadi mudeli koostamine. Sisuliselt oli tegemist keerulist protsessi modelleeriva suure analoogarvutiga.

1963. aasta sügisel, kui Eestis hakati üha enam rääkima uutest teaduse suundadest nagu küberneetika, juhtimine, automaatika jne, tuli nendele aladele pürgijal magistrantuuri paberid sisse viia mõnda NLiidu suurtest teaduskeskustest. Eestis praktiliselt puudusid nii vastav teadlaskond kui ka hariduse andmine. Ingmari tee viis Kiievi Küberneetika Instituuti, kus akadeemik Aleksandr Kuhtenko juhendamisel valmis kandidaaditöö. Teema oli ühe eestlase jaoks suhteliselt eksootiline "Gaaside konsentratsiooni prognoosimine ja juhtimine Ukraina kaevandustes".

Peale väitekirja kaitsmist Kiievi Polütehnilises Instituudis 1969. aastal jätkas Ingmar Küberneetika Instituudis vanemteadurina ja automaatjuhtimisteooria töörühma juhina. Uurimistemaatikaks mitmenivooliste süsteemide optimaalsete juhtimis-

algoritmide süntees. See temaatika on jäänud talle hingelähedaseks tänaseni. Kokku on teaduspublikatsioone ilmunud sel teemal üle 70. Ingmar ei ole jäänud siiski ühe kitsa ala kallal nokitsejaks. Tema kui laia silmaringiga spetsialisti renomeest annab tunnistust 30ne aastane staaž *Zentralblatt für Mathematik* referendina ja 12 aastat *AMS Mathematical Reviews*'is.

Ingmar on osalenud mitmetes rakendusuuringutes ja suurtes tööstusega seotud projektides. Nii pälvis karbamiidi tootmisprotsessi juhtimissüsteem MEDIUS (töörühma juht Raul Tavast) Nõukogude Eesti teaduspreemia, Paide Piimakombinaadi arvutijuhtimissüsteem oli kogu NLiidus ainulaadne ja kasutusel veel Eesti iseseisvuse algusaastatel.

Ka pedagoogi raske leib ei ole jäänud maitsmata. 70ndatel aastatel kutsus tollane automaatika kateedri juhataja Wilhelm Kracht ta lugema juhtimisteooria kursust TPIs.

Juubeli puhul on saanud kombeks rõhutada inimeste suurt ühiskondlikku aktiivsust. Kuigi Ingmar on olnud 2 perioodi instituudi ametiühingu esimees, ei kipu ta sellest eriti rääkima. Ühegi partei ridadesse ei ole ta kuulunud, kuigi see oli omal ajal ka üks akadeemilise karjääri eeldusi. Paneb kadestama Ingmari võime leida tasakaal oma sisemiste tõekspidamiste ja väliste olude vahel. Terase ja elutarga vaatlejana oskab ta alati näha tõelisi väärtusi meie tänases tõmblevas ja konfliktises maailmas. Kui aga ühel mehel on ankur õiges paigas maas, siis saavad ka lähikondsed nii mõnegi tõe enda jaoks lihtsamini selgeks.

Endiste ja praeguste kolleegide nimel õnnitlen Ingmarit juubeli puhul ja tänan teda selle eest, mida ta on andnud nende pikkade aastate jooksul.

Jüri Vain

SOOVIME ÕNNE

- Jüri Engelbrechtile** kelle teened teaduskoostöö arendamisel pälvisid Prantsusmaa riikliku autasu - Akadeemilise Palmioksa Rüütlijärgu.
- Sven Nõmmele** kelle töö "Diskreetsete mittelineaarsete komposiitjuhtimissüsteemide realiseerimine" sai HTM üliõpilaste teadustööde riiklikult konkursilt täppisteaduste valdkonnas I preemia.
- Lauri Ilisonile** kelle magistritöö "Solitoni tüüpi lained granuleeritud materjalides" pälvis Eesti Teaduste Akadeemia 2003. a. üliõpilaste teadustööde konkursil I auhinna.

MEIE KÜLALISI

27. augustist 6. septembrini viibis instituudis) Eesti-Prantsuse koostööprojekti PARROT raames ühistööks T.Uustalu ja V.Venega dr **Venanzio Capretta**, (INRIA Sophia-Antipolis).

7. kuni 18. septembrini viibis instituudis EITSA Tiigriülikooli programmi toetusel ühistööks T.Uustaluga dr **Thorsten Altenkirch** (Nottinghami Ülikool).

28. septembrist kuni 7. oktoobrini viibis instituudis EU FP5 project eVikings II finantseerimisel prof. **Mati Pentus** (Moskva Riiklik Ülikool).

3.-5. oktoobrini oli instituudi külaliseks - prof **Jaakko Hollmen**, (Helsinki Tehnika-ülikool), kes esines loenguga "*Data analysis of 0-1 data by combining frequent sets and mixture models*" teooriapäevadel Pedasel.

17.-23. novembrini külastas instituuti *Royal Society European Science Exchange Programme* raames dr **Neil Ghani**, (Leicesteri Ülikool) koostööks T.Uustalu ja V.Venega.

2.-13. detsembrini viibis instituudis projekti EU FP5 project APPSEM II finantseerimisel prof **Luis Pinto**, (Minho Ülikool) koostööks T.Uustaluga.

SEMINARID KÜBIS

4. juulil pidas loengu "*George Gabriel Stokes (1819-1903) and the dynamics of viscous fluids*" IUTAM-i president, professor **Keith Moffatt** (DAMPT, Cambridge).

4. septembril pidas loengu "*General recursion in type theory*" - dr **Venanzio Capretta** (INRIA Sophia Antipolis).

8.-10. septembrini pidas loengukursuse "*Introduction to type theory*" dr **Thorsten Altenkirch** (Nottinghami Ülikool).

17. septembril esines mehaanika seminaril ettekandega "*Stochastic systems driven by non-gaussian levy noises*" professor **Aleksei Chechkin** (Harkovi Füüsika- ja Tehnoloogiainstituudi teoreetilise füüsika instituut).

6.oktoobril esines loenguga "*Multiplikatiivse mittekommutatiiivse lineaarse loogika keerukus*" prof. **Mati Pentus** (Moskva Riiklik Ülikool).

17. novembril esines mehaanika seminaril ettekandega "Kineetiliste võrrandite täpsed lahendid nõrgalt mittelineaarsete lainete teoorias" Dr **Tarmo Soomere** (TTÜ Meresüsteemide Instituut).

20. novembril esines loenguga "Polymorphism via containers" dr. **Neil Ghani** (Leicesteri Ülikool).

4. detsembril esines loenguga "Construction of counter-models for intuitionistic propositional logic" prof. **Luis Pinto** (Minho Ülikool).

15. detsembril esines mehaanika seminaril ettekandega "50 aastat fotoelastsus-uuringuid Eestis" akadeemik **Hillar Aben**.

KONVERENTSIDEL, SEMINARIDEL, NÕUPIDAMISTEL OSALEMINE 2003. AASTA TEISEL POOLEL

- 11.15 maini osalesid konverentsil "Modelling and Simulation of Business Systems", Vilniuses **Tiit Riismaa** ja ettekandega **Otu Vaarmann**.
- 25. maist - 05. juunini osales konverentsil "SAMPTA 03" Salzburgis, Austria ja esines ettekandega **Jüri Lippus**.
- 28.maist - 3. juunini osales seminaril "Workshop on Fundamental Methods in Computer Science" Ottawas, Kanada ja esines ettekandega **Varmo Vene**.
- 21.juunist - 5. juulini osales suvekoolis "Summer School and Workshop o Proof Heory, Computation and Complexity" Dresdenis **Ando Saabas**.
- 6.-13. juulini osalesid suvekoolis "EEF Global Computing Summer School" Edinburghis **Ando Saabas** ja **Vahur Kotkas**.
- 9.-15. juunini osales konverentsil "16th International Conf on the Applications of Computer Science and Mathematics in Architecture and Civil Engineering", Weimaris Saksamaal ja esines ettekandega **Out Vaarmann**.
- 16.-19. juunini osales konverentsil "SPST 2003 Kuopios **Vahur Kotkas**.
- 14.-18. juunini osalesid sümpoosionil 6th IFAC Symposium "Advances in Control Education" **Ülle Kotta** ja **Sven Nõmm**.
- 14.-18. juunini osales klaasi päevadel "Glass Processing Days" Tamperes **Johan Anton**.
- 29.juunist -4. juulini osales konverentsil "6th Intern. Conf on Mathematial and Numbrical Aspects of Wave Propagation", Jyväskylä **Arkadi Berezovski**.
- 6.-13. juulini osales NATEMISE juhtkomitee töökoosolekul **Arvi Ravasoo**.
- 20.-22. augustini osales konverentsil "International Conf Physics and Control 2003" St.Petersburgis **Sven Nõmm**.

- 30. augustist - 5. septembrini osales konverentsil "European Control Conference" Cambridge'is esines ettekandega **Tanel Mullari**.
- 31. juulist - 13. augustini osales 15. Rahvusvahelisel Foneetika Kongressil Barcelonas **Arvo Eek**, kus juhatas seksiooni ja esines ettekandega.
- 19.-26. juulini osales konverentsil "19th International Conference on Robotics and Factories of the Future" Kuala Lumpuris, Malaisias ja esines ettekandega **Tiit Riismaa**.
- 4.-11. juulini viibis konverentsil "Stockholm Music Acoustics Conference 2003" Stockholmis **Anatoli Stulov**.
- 29. juulil osales IFAC mittelineaarsete süsteemide töörühma koosolekul Helsingis, **Ülle Kotta**.
- 14.-20. augustini osales kollokviumil *Logic Colloquium 2003*, Helsingis ja esitas kutsutud ettekande **Tarmo Uustalu**.
- 8.-16. augustini osalesid suvekoolis "15th European Summer School in Logic, Language and Information" **Jelena Sanko** ja loengukursuse luges **Tarmo Uustalu**.
- 16.-23. augustini osales konverentsil "5th European Solid Mechanics Conference", Thessalonikis, (Kreeka) ja esitas ettekande **Andres Braunbrück**.
- 8. -14. septembrini osalesid "International Conference on Advanced Technology in Experimental Mechanics" Nagoyas (Jaapan), **Hillar Aben**, kes juhatas istungit ja esitas 2 ettekannet, **Arvi Ravasoo** esitas ühe ettekande.
- 25.-15. oktoobrini osales USA inseneriteaduste ühingu aastakoosolekul "Society of Engineering Sciences 40th Annual Meeting" Ann Arboris, (Michigan, USA) tellitud ettekandega **Jüri Engelbrecht**.
- 2.-14. septembrini osales konverentsidel "ADBIS'2003 ja VLDB'2003", Dresdenis ja Berliinis ja esines ettekandega **Hele-Mai Haav**.
- 30. augustist - 4. septembrini osales konverentsil "Eurospeech 2003" Genfis ja esines ettekandega **Einar Meister**.
- 1.-4. septembrini osales konverentsil *European Control Conference* ja esines ettekannetega **Ülo Nurges**.
- 6.-11. septembrini osalesid kongressil "5th World Congress on Ultrasonics" ja esinesid ettekannetega **Arkadi Berezovski**, **Andres Braunbrück** ja **Jüri Engelbrecht**.
- 7.-15. septembrini osalesid Rahvusvahelisel konverentsil TSD 2003 ja esinesid ettekannetega **Lya Meister** ja **Einar Meister**.
- 6.-11. septembrini osales GE geoinformaatika konverentsil Madriidis **Jüri Lippus**.
- 12.-14. septembrini osales konverentsil "The Second International Conference on Approximation Methods" Käärikul **Jaan Janno**.
- 18.-21. septembril osales konverentsil "Optimal Decomposition of Large-Scale Systems" Riias ja esitas ettekande **Tiit Riismaa**.
- 23.-28. septembrini osalesid sümposioonil "XXth Danubia-Adria Symposium on Experimental Methods in Solid Mechanics" Györis (Ungari) **Andrei Errapart** ja **Johan Anton**.
- 29. septembrist 6. oktoobrini osales konverentsil *CODES+ISSS 2003* Los Angeleses **Jüri Vain**.

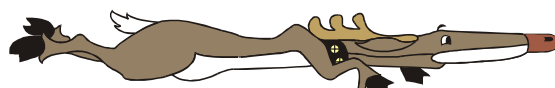
- 15. oktoobril osales konverentsil "Digitaalraamatukogu ja selle kasutaja" Tartus **Marje Tamm**.
- 16.-19. oktoobrini osales konverentsil SNPD'03 Lübeckis **Jaan Penjam**.
- 19.-20. oktoobrini osales Euroopa Komisjoni ISTC koosolekul Brüsselis **Jaan Penjam**.
- 29.-31. oktoobrini osalesid konverentsil NWPT'03 Turkus **Jelena Sanko** ja **Mihhail Svintsov**.
- 3.-11. novembrini osales töökoosolekul "*The Second Workshop on Treebanks and Linguistic Theories*" Växjös (Rootsi) **Kaili Müürisep**.
- 13.-15. novembrini osales konverentsil "*Applications of physics in Financial Analysis 4*" Warssavis **Robert Kitt**.
- 4.-7. detsembrini osales Euroopa Liidu projekti NATEMIS juhatuse koosolekul Heidelbergis **Arvi Ravasoo**.
- 1.-9. detsembrini osales konverentsil "*African Control Conference*" Kaplinnas (LAV), ja esitas ettekande **Ülo Nurges**.

TEADUSTÖÖL VÄLISMAAL VIIBISID ...

- 20. juulist 3. augustini töötas teadusliku koostöö raames Freibergi Mäeakadeemias **Jaan Janno**.
- 18. augustist kuni 17. detsembrini viibis teadustööl USA ülikoolis University of Louisiana at Lafayette **Ülle Kotta**.
- 1. septembrist kuni 31. jaanuarini 2004 viibib teadustööl Taanis Århusi ja Aalborgi ülikoolidevahelises uurimiskeskuses BRICS (*Basic Research in Computer Sciences*) **Juhan-Peep Ernits**.
- 1. septembrist kuni 31. oktoobrini A.v. Humboldti Fondi kulul teadustööl Duisburg-Esseni Ülikoolis **Jüri Engelbrecht**.
- Alates 22. septembrist õpib Seattle'is asuvas Washingtoni Ülikoolis doktorantuuris Fulbrighti stipendiaadina **Maris Lemba**.
- 7. oktoobrist kuni 31. jaanuarini tootab INRIA Sophia Antipolises **Ando Saabas**.
- 1. oktoobrist 2003 kuni 31. märtsini 2004 on teadustööl IRCCyN, Nantes'i Ülikoolis (Prantsusmaa) **Sven Nõmm**.
- Kuni aasta lõpuni jätkab teadustööd järeldoktorina Grenoble'i Ülikoolis **Marko Vendelin**.

TÖÖLE TULID

- Mihhail BEREZOVSKI mehaanika ja rakendusmatemaatika osakonna inseneri ametikohale 0,5 hõivega alates 01.09.2003, sünd. 01.09.1980 Venemaal, venelane, lõpetanud Tallinna Tehnikaülikooli telekommunikatsiooni õppesuuna tehnika-teaduste bakalaureuse kraadiga 2003.a.
- Tanel ALUMÄE foneetika ja kõnetehnoloogia labori erakorralise teaduri ametikohale 0,5 hõivega alates 01.09.2003, sünd. 29.05.1976 Tallinnas, lõpetanud Tallinna Tehnikaülikooli informaatika õppesuuna tehnikamagistrina 2002.a.
- Inga PARTS mehaanika ja rakendusmatemaatika osakonna inseneri ametikohale 0,5 hõivega alates 01.07.2003, sünd. 11.04.1974 Antslas, eestlane, lõpetanud Tartu Ülikooli matemaatika eriala teadusmagistrina 2001.a.
- Mare SAAGO raamatupidajana alates 05.12.2003., , sünd. 15.10.1962 Haapsalus, eestlane, õpib Tallinna Tehnikaülikooli halduskorralduse erialal.

PUBLIKATSIOONIDE KONKURSS

Meie instituudi tava kohaselt loetakse igal sügisel üle eelmise aasta publikatsioonid ja püütakse leida neist parimad. Seekordne hindajate kogu Hele-Mai Haav, Ülo Nurges, Arvi Ravasoo, Andrus Salupere ja Mati Kutser leidis Jaan Janno asjatundliku juhatuse all üsna üksmeelselt, et 2002. aasta tulemustest võiks esile tõsta järgmisi:

- Küngas, P. Resource-conscious AI planning with conjunctions and disjunctions. - *Acta Cybernetica*, 2002, 15, 4, 601-620.
- Lepp, R. Approximation of the quantile minimization problem with decision rules. - *Optimization Methods and Software*, 2002, 17, 3, 505-522.
- Pearson, R. K., Kotta Ü., Nõmm S. Systems with associative dynamics. - *Kybernetika*, 2002, 38, 5, 585-600.
- Peterson, P. Reconstruction of multi-soliton interactions using crest data for (2+1)-dimensional KdV type equations. - *Physica D: Nonlinear Phenomena*, 2002, 171, 4, 221-235.

Tõele au andes tuleb tunnistada seda, et enamus Küberneetika Instituudi teadlasi on saavutanud sellise professionaalse taseme, et praktiliselt iga nende korralikus ajakirjas avaldatud artikkel väärriks esiletõstmist. Reeglina on komisjonid aastate jooksul püüdnud jälgida siiski ka seda, et sama autor ei korduks pidevalt, vaatamata sellele, et talt ilmub igal aastal mõni esiletõstmist vääriv artikkel. See võib ju olla ülekohtune autori suhtes, kelle eelmisel aastal auhinnatud artiklile lisandub järgmisel aastal veel parem, aga üks igasugune hindamine on subjektiivne ja kuna me pole seadnud endale eesmärgiks rakendada rangelt formaalseid kriteeriume, siis tuleb ilmselt sellega leppida. Küll aga oleme püüdnud märkida ära nooremate autorite jõudmist professionaalsele tasemele.

Tavakohaselt hindas instituudi direksioon esiletõstetud autorite tulemusi väikese preemiaga.

Mati Kutser

MIS TULEMAS...

30. jaanuar - 1. veebruar 2004

toimuvad Kokel neljandad Eesti arvutiteaduse teooriapäevad.

29. veebruar - 5. märts 2004

KübI juures asuv Ülikoolide Informaatikakeskus korraldab Palmses 9. Eesti Arvutiteaduse Talvekooli kraadiõppuritele
(vaata lähemalt <http://www.cs.ioc.ee/yik/schools/win2004/>).

14. - 16. aprill 2004

Küberneetika Instituut korraldab Tallinnas FP5 IST temaatilise võrgustiku APPSEM II 2. aastaworkshopi
(vaata lähemalt <http://www.cs.ioc.ee/appsem04/>).

Kõik ettepanekud, kommentaarid ja kaastööd KÜBERNEETIKA INSTITUUDI INFOLEHELE on teretulnud e-maili aadressil infoleht@cs.ioc.ee.

WWW: <http://www.cs.ioc.ee/~infoleht/>

Vastutav toimetaja: Mati Kutser.
Kujundus/küljendus Monika Perkmann.

